

การประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วในพื้นที่สาธารณสุขเขต 2 ปี 2551

(The Evaluation of Standard Surveillance and Rapid Response Team

in Public Health Zone 2, 2008)

วรรณ วิจิตร ส.ม.

วรวิทย์ ติดเทียน วท.บ. (จุลชีววิทยา)

พรสุรangs ราชภัคดี ส.ม.

ณัฐกิจ พิพัฒน์ชาตุรนต์ วท.ม. (ชีวสถิติ)

ภักรเดช วรศรีทิรัณ ส.ม.

เรณุ นาหยันน์ วท.บ (ชีววิทยา)

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก

Wanna Wijit M.P.H.

Worawit Tidthian B.Sc. (Microbiology)

Pornsurang Rachpakdee M.P.H.

Nattakit Pipatjatupon M.Sc.(Biostatistics)

Phataradate Worasrihirun M.P.H.

Renu Mahayosanan B.Sc. (Biology)

Office of Prevention and Control 9, Phitsanulok Province

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบของ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสอบถามผู้รับผิดชอบหลักของทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากระดับจังหวัดฯ ละ จำนวน 3-4 ทีม รวมทั้งหมด 18 ทีม จากจำนวนทีมทั้งหมด 47 ทีม และระดับจังหวัด 5 จังหวัด ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบประเมิน มาตรฐาน SRRT ของสำนัก ระบบวิทยา จำนวน 14 ข้อ และ แบบสรุปผลการประเมินมาตรฐาน SRRT วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษา พบว่าการประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอจำนวน ทั้งหมด 18 แห่ง และระดับจังหวัด 5 จังหวัด ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกแห่ง ค่าคะแนนเฉลี่ยของทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT 8.4 เมื่อจำแนกตามมาตรฐานพบว่าผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 มาตรฐาน โดยมาตรฐานทีมงาน ได้คะแนนเฉลี่ย 9.7 มาตรฐานความพร้อม ได้คะแนนเฉลี่ย 8.8 มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัย ได้คะแนนเฉลี่ย 7.4 และมาตรฐานการสอดส่องสวนโรคมีคะแนนเฉลี่ย 7.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด 14 ตัว พบว่าในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ 12 ตัวชี้วัดมีเพียง 2 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้คะแนนเฉลี่ย 1.5 และตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอดส่องสวนการระบาด ได้คะแนนเฉลี่ย 2.0 คะแนนเฉลี่ยของทีมเฝ้าระวังสอดส่องสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน SRRT เท่ากับ 7.7 เมื่อจำแนกตามมาตรฐานพบว่าผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 มาตรฐาน โดยมาตรฐานทีมงานได้คะแนนเฉลี่ย 10.0 มาตรฐานความพร้อมได้คะแนนเฉลี่ย 9.4 มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัย ได้คะแนนเฉลี่ย 8.2 และมาตรฐานการสอดส่องสวนโรคมี

คะแนนเฉลี่ย 6.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด 14 ตัว พบว่าในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ 11 ตัวชี้วัดมี 3 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้คะแนนเฉลี่ย 4.8 ตัวชี้วัดที่ 10 ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายในพื้นที่รับผิดชอบได้คะแนนเฉลี่ย 5.6 และตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ได้คะแนนเฉลี่ย 0.0 ดังนั้นทีม SRRT ควรพัฒนาด้านทักษะ และสมรรถนะในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเฝ้าระวังโรค สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้ม การตรวจจับการระบาด และทีมเฝ้าระวังโรคของโรงพยาบาลมีการแจ้งทันทีที่พบผู้ป่วยสงสัย โรคที่ต้องเฝ้าระวังสอบสวนโรคหรือพบจำนวนผู้ป่วยมากกว่าที่คาดไว้ เพื่อทีม SRRT จะได้ออกสอบสวน และควบคุมโรคโดยเร็ว ป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดของโรคข่ายังกว้างออกไป

คำสำคัญ: การประเมิน มาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว SRRT

Abstract

This descriptive study was performed between July and August 2008. The objective was to evaluate the standard of surveillance and rapid response team (SRRT) in area under responsibilities of Office of Disease Prevention and Control 9th Phitsanulok province. The data collected from investigation documents, reports and interviewed the principle investigator of SRRT. Selected samples from district levels by Purposive Sampling method, so there were 18 teams from this level and 5 teams from all provincial SRRT level. We use the the questionnaire and evaluation form performed by Bureau of Epidemiology for collecting data.

We found all 18 district SRRTs and 5 provincial SRRTs passed the evaluation. The over all mean score of district SRRT which passed the standard evaluation level by standard and indicators was 8.4. There are 4 passed standard items, standard team work (mean scores = 9.7), the standard preparedness (mean scores = 8.8), the surveillance and alertness (mean scores =7.4). and the outbreak investigation. In each indicator, we found the overall teams passed the standard level 12 indicators. Only 2 indicators the SRRT did not passed ,there were the 6th indicator (the coverage of units that sent the notified communicable diseases continuously) , the mean was 1.5 and the 12th indicator (the coverage of outbreak investigation) the mean was 2.0.

The result of overall mean score in provincial level was 7.7. All 4 standard items were passed, there were the team work (mean scores =10.0) ,the preparedness (mean scores =9.4) , the surveillance and alertness (mean scores =8.2) and the outbreak investigation (mean scores =6.6). When we look at the indicators, the overall provincial SRRT passed 11 indicators. The 3 indicators that did not pass were the 6th indicator (the coverage of units that sent the notified communicable diseases continuously), the mean was 4.8, the coverage of single case outbreak investigation and the completeness of outbreak investigation. The mean scores were 5.6. and 0.0 respectivly. So the SRRT should develope the skill and competency of analysis and interpretation of surveillance data, analyzed the situation and trend

of disease and detect the epidemics. The hospital surveillance team should notify the suspected cases spontaneously or when the number of cases increased more than expectation. So the SRRT will go to investigate and control promptly.

Keywords: Evaluation, Standard Surveillance and Rapid Response Team, SRRT

บทนำ

จากการระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) พ.ศ. 2545-2546 โรคไข้หวัดนก พ.ศ. 2546 - 2547 และการคาดการณ์ถึงการระบาดใหญ่ของโรคไข้หวัดใหญ่(Flu pandemic) รัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ให้นโยบายสำคัญที่ต้องมีทีมเฝ้าระวังสอดส่วนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance and Rapid Response Team: SRRT)¹ ประจำทุกพื้นที่ นอกจากนี้องค์กรอนามัยโลกได้ประกาศใช้กฎหมายขระห่วงประเทศ (International Health Regulation: IHR) ปี 2005 ซึ่งกำหนดให้ทุกประเทศเร่งรัดพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานสาธารณสุขทุกระดับ ในด้านการเฝ้าระวังและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรคโดยสำนักระบบวิทยาจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาทีมเฝ้าระวังสอดส่วนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นมา การดำเนินงานปีงบประมาณ 2548 เป้าหมายหลักคือ ให้ทีม SRRT ทุกอำเภอได้ทราบนักและเตรียมพร้อมรับมือกับการระบาดของโรคไข้หวัดนก โดยเร่งรัดให้มีการจัดตั้งทีม SRRT ครอบทุกหน่วยงาน และเริ่มมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดทำหลักสูตรเพื่อการอบรมทีม SRRT เนื่องจากสนับสนุนการพัฒนาทีมให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยจัดทำมาตรฐาน SRRT ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของทีม SRRT และใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะระหว่างทีม SRRT ให้สามารถดำเนินงานได้ตามข้อกำหนดซึ่งเรียกว่ามาตรฐาน SRRT² ประกอบไปด้วย 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานทีมงาน เป็นมาตรฐานที่แสดงถึงขนาด โครงสร้าง และความรู้ความ

สามารถหรือสมรรถนะของทีม มาตรฐานความพร้อม เป็นมาตรฐานที่แสดงความพร้อมในการะปกติ และความรวดเร็วในการออกปฏิบัติงาน มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัย เป็นมาตรฐานที่แสดงบทบาทหน้าที่หรือภารกิจของทีมด้านการเฝ้าระวังโรคในระบบปกติ และการเตือนภัยเมื่อสถานการณ์ผิดปกติ และมาตรฐานการสอดส่วนโรค เป็นมาตรฐานที่แสดงบทบาทหน้าที่หรือภารกิจของทีมที่เกี่ยวกับ การสอดส่วนโรคและการควบคุมโรคเมื่อต้น ตั้งแต่การรับแจ้งข่าวการระบาด การสอดส่วนโรคในรายที่สำคัญและเมื่อมีการระบาด การสรุปและการเขียนรายงานที่มีคุณภาพ จากที่กล่าวข้างต้น ทีม SRRT มีความสำคัญต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังโรคและตอบสนองต่อโรคและภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ตลอดเวลา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 พิษณุโลก มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ ประกอบไปด้วยทีมเฝ้าระวังสอดส่วนเคลื่อนที่เร็ว ระดับอำเภอ 47 ทีม ระดับจังหวัด 5 ทีม และระดับเขต 2 ทีม ซึ่งทุกทีมเคยได้รับการพัฒนาทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน จากการดำเนินงานที่ผ่านมามีการประเมินทีม SRRT ในพื้นที่ในภาพรวม สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญที่จะต้องมีการประเมินทีม SRRT ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อจะได้ทราบว่าทีมดังกล่าวสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐาน อย่างต่อเนื่อง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมาตรฐานทีมเฝ้าระวังสอดส่วนเคลื่อนที่เร็ว ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดทุกจังหวัด ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 2

วิธีการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานการดำเนินงานทางระบบวิทยา และสัมภาษณ์แกนหลักของทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วในพื้นที่ สาธารณสุขเขต 2 ระดับจังหวัด 4 แห่ง และระดับอำเภอ 47 แห่ง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะ (Purposive Sampling) โดยในระดับจังหวัด ใช้จังหวัดทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่ สาธารณสุขเขต 2 ระดับอำเภอ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยผ่านการประเมินใน 2 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งหมด 18 ทีม ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบไปด้วย แบบประเมิน มาตรฐาน SRRT และแบบสรุปผลการประเมินมาตรฐาน SRRT ของสำนักระบบวิทยา การกำหนดคะแนนและเกณฑ์การประเมินรายตัวชี้วัด แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ 0 ต้องปรับปรุงเท่ากับ 0 คะแนน ระดับ 1 พอดี เท่ากับ 4 คะแนน ระดับ 2 ดี เท่ากับ 7 คะแนน ระดับ 3 ดีมาก เท่ากับ 10 คะแนน การแปลผลการประเมิน รายตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ ต้องได้คะแนน หรือคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (มากกว่า หรือเท่ากับ 5 ใน 10 คะแนน) หมายมาตรฐานผ่านเกณฑ์ ต้องได้คะแนนหรือคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (มากกว่า ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด

หรือเท่ากับ 5 ใน 10 คะแนน) ภาพรวมมาตรฐานของทีม SRRT ต้องได้คะแนนเฉลี่ยรวมทุกตัวชี้วัด (14 ตัวชี้วัด) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 (มากกว่า หรือเท่ากับ 6 ใน 10 คะแนน) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา

ผลการประเมินทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ในพื้นที่ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัด พิษณุโลก ปีงบประมาณ 2551 มีดังนี้

1. ผลการประเมินทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอ

การประเมินมาตรฐานทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอจำนวนทั้งหมด 18 แห่ง ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100.0 ตารางที่ 1 ตารางที่ 1 จำนวนทีม SRRT ที่ได้รับการประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกรายจังหวัด

จังหวัด	ทีม SRRT ระดับอำเภอ		
	ทั้งหมด	ได้รับประเมิน	ผ่านเกณฑ์
อุตรดิตถ์	9	4	4
ตาก	9	3	3
สุโขทัย	9	4	4
พิษณุโลก	9	4	4
เพชรบูรณ์	11	3	3
	47	18	18

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับอำเภอที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ผลการประเมิน					
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	ได้รับการ	ผ่าน	ร้อยละ
เฉลี่ย	นต่ำสุด	สูงสุด	ประเมิน	เกณฑ์		
1) การจัดตั้งทีม SRRT	9.5	7	10	18	18	100.0
2) ศักยภาพทางวิชาการของทีม	9.8	7	10	18	18	100.0
มาตรฐานทีมงาน	9.7	8.5	10			

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมผู้ระหว่างสอบสวนเคลื่อนที่เริ่วรดับอ่ำก eo ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ผลการประเมิน				จำนวนอ่ำก eo	
	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนน้ำดีสุด	คะแนนสูงสุด	ได้รับการประเมิน	ผ่านเกณฑ์	ร้อยละ
3) ความพร้อมของทีมในการวิปากดิ	9.3	7	10	18	18	100.0
4) ความพร้อมของทีมในการปฏิบัติงานทันเวลา	7.5	0	10	12	9	75.0
มาตรฐานความพร้อม	8.8	5	10			
5) จัดทำสถานการณ์โรคที่สำคัญและเผยแพร่เรื่อย่างต่อเนื่อง	9.7	4	10	18	17	94.4
6) ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อฯ	1.5	0	10	18	3	16.7
7) ความทันเวลาของภาระงานผู้ป่วยโรคติดต่อฯ	8.6	0	10	18	16	88.9
8) การแจ้งเตือนภัยจากการตรวจสอบสถานการณ์โรค	10.0	10	10	18	18	100.0
9) การทราบข่าวเตือนภัยและองค์ความรู้ทางเครือข่ายฯ	7.5	7	10	18	18	100.0
มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัย	7.4	5.4	9.4			
10) ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายฯ	8.7	4	10	18	16	88.9
11) ความทันเวลาของการได้รับแจ้งข่าวภาระโรค	8.8	7	10	14	14	100.0
12) ความครบถ้วนของการสอบสวนภาระโรค	2.0	0	10	14	2	14.3
13) การสอบสวนโรคที่มีคุณภาพ	9.8	7	10	16	16	100.0
14) การเขียนรายงานสอบสวนโรคที่มีคุณภาพ	9.2	0	10	16	15	93.8
มาตรฐานการสอบสวนโรค	7.9	4.8	9.4			
มาตรฐาน SRRT	8.4	6.8	9.1			

จากตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยของทีมผู้ระหว่างสอบสวนเคลื่อนที่เริ่วรดับอ่ำก eo ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน SRRT คือ 8.4 เมื่อจำแนกภาระงานได้คะแนนเฉลี่ย 9.7 มาตรฐานความพร้อมได้คะแนนเฉลี่ย 8.8 มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัยได้คะแนนเฉลี่ย 7.4 และมาตรฐานการสอบสวนโรคมีคะแนนเฉลี่ย 7.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด 14 ตัว พบว่าในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ 12 ตัวชี้วัด มีเพียง 2 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 4 ความพร้อมของทีมในการปฏิบัติงานทันเวลา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดทำสถานการณ์โรคที่สำคัญและเผยแพร่เรื่อย่างต่อเนื่องผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 94.4 ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่กำหนด

ได้คะแนนเฉลี่ย 1.5 และตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนภาระโรค ได้คะแนนเฉลี่ย 2.0 ณ เมื่อพิจารณามาตรฐานตามรายตัวชี้วัด 14 ตัว กับจำนวนทีมผู้เฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เริ่วรดับอ่ำก eo ที่ประเมินพบว่าในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ทุกอ่ำก eo 7 ตัวชี้วัด มี 7 ตัวชี้วัดที่บ่งอ่ำก eo ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 4 ความพร้อมของทีมในการปฏิบัติงานทันเวลา ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดทำสถานการณ์โรคที่สำคัญและเผยแพร่เรื่อย่างต่อเนื่องผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 94.4 ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 16.7 ตัวชี้วัดที่ 7 ความทันเวลาของการรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตามเกณฑ์ที่กำหนด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.9 ตัวชี้วัดที่ 10 ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายในพื้นที่รับผิดชอบ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.9 ตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 14.3 และ ตัวชี้วัดที่ 14 การเขียนรายงานสอบสวนโรคที่มีคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.8

2. ผลการประเมินทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัด

ค่าคะแนนเฉลี่ยของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน SRRT คือ 7.7 เมื่อจำแนกรายตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด

มาตรฐานพบว่าผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 มาตรฐาน โดยมาตรฐานทีมงานได้คะแนนเฉลี่ย 10.0 มาตรฐานความพร้อมได้คะแนนเฉลี่ย 9.4 มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัยได้คะแนนเฉลี่ย 8.2 และมาตรฐานการสอบสวนโรคมีคะแนนเฉลี่ย 6.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด 14 ตัว พบว่าในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ 11 ตัวชี้วัด มี 3 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครบถ้วนของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้คะแนนเฉลี่ย 4.8 ตัวชี้วัดที่ 10 ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายในพื้นที่รับผิดชอบได้คะแนนเฉลี่ย 5.6 และตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ได้คะแนนเฉลี่ย 0.0 ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ผลการประเมิน					จำนวนจังหวัด
	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	ได้รับการประเมิน	ผ่านเกณฑ์	
1) การจัดตั้งทีม SRRT	10.0	10	10	5	5	100.0
2) ศักยภาพทางวิชาการของทีม	10.0	10	10	5	5	100.0
มาตรฐานทีมงาน	10.0	10.0	10			
3) ความพร้อมของทีมในการปฎิบัติ	9.4	7	10	5	5	100.0
4) ความพร้อมของทีมในการปฏิบัติงานทันเวลา	9.3	7	10	4	4	100.0
มาตรฐานความพร้อม	9.4	8.5	10			
5) ขัดทำสถานการณ์โรคที่สำคัญและเผยแพร่ย่อต่อเนื่อง	10.0	10	10	5	5	94.4
6) ความครบถ้วนของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อฯ	4.8	0	10	5	2	40.0
7) ความทันเวลาของการรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อฯ	6.2	0	10	5	4	80.0
8) การแจ้งเตือนภัยจากการตรวจสอบสถานการณ์โรค	10.0	10	10	5	5	100.0
9) การทราบข่าวเตือนภัยและองค์ความรู้ทางเครือข่ายฯ	10.0	10	10	5	5	100.0
มาตรฐานการเฝ้าระวังและเตือนภัย	8.2	6	10			
10) ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายฯ	5.6	0	10	5	3	60.0
11) ความทันเวลาของการได้รับแจ้งข่าวการระบาด	8.8	7	10	5	5	100.0
12) ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด	0.0	0	0	5	0	0.0

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ จำนวนทีมฝ่ายรัฐวังสอบสวนเคลื่อนที่เริ่ระดับจังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน SRRT จำแนกตามมาตรฐานและตามตัวชี้วัด (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ผลการประเมิน					จำนวนจังหวัด
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	ได้รับการ	ผ่าน	
คะแนนเฉลี่ย	น้ำดีสุด	สูงสุด	ประเมิน	เกณฑ์	ร้อยละ	
13) การสอบสวนโรคที่มีคุณภาพ	10.0	10	10	5	5	100.0
14) การเขียนรายงานสอบสวนโรคที่มีคุณภาพ	8.8	7	10	16	15	93.8
มาตรฐานการสอบสวนโรค	6.6	5.4	7.4			
มาตรฐาน SRRT	7.7	7.2	9.0			

เมื่อพิจารณามาตรฐานตามรายตัวชี้วัด 14 ตัว กับ จำนวนทีมฝ่ายรัฐวังสอบสวนเคลื่อนที่เริ่ระดับจังหวัดที่ประเมินพบว่า ในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์ทุกจังหวัด 10 ตัวชี้วัด มี 4 ตัวชี้วัดที่พบว่ามีนบางจังหวัดไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วย โรคติดต่อที่ต้องฝ่ายรัฐวังขอรับผิดชอบเพิ่ม 40.0 ตัวชี้วัดที่ 7 ความทันเวลาของการรายงานผู้ป่วย โรคติดต่อที่ต้องฝ่ายรัฐวังตามเกณฑ์ที่กำหนด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 40.0 ตัวชี้วัดที่ 7 ความครบถ้วนของการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายในพื้นที่รับผิดชอบ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60.0 และตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ไม่ผ่านเกณฑ์ทุกจังหวัด

อภิปรายผล

ผลการประเมินทีมฝ่ายรัฐวังสอบสวนเคลื่อนที่เริ่ระดับอำเภอ จำนวนทั้งหมด 18 แห่ง พบร่วมกับผ่านเกณฑ์การประเมินทุกแห่ง โดยผลการประเมินภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมาตรฐาน SRRT คือ 8.4 เมื่อจำแนกรายมาตรฐานพบว่า ผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยาซึ่งเป็นแกนหลักของทีม SRRT ได้รับการประเมินมาตรฐานงานระบาดวิทยาโรค

ติดต่ออย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประเมินมาตรฐานงานระบาดวิทยาโรคติดต่อและการประเมินมาตรฐาน SRRT มีบางตัวชี้วัดที่มีรายละเอียดและหลักเกณฑ์ของการประเมินที่เหมือนกัน ทำให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจแนวทางการดำเนินงานทางระบบวิทยา และมีความพร้อมในการจัดเตรียมหลักฐานการประเมินดี สำหรับผลการประเมินเป็นรายตัวชี้วัด ระดับอำเภอ พบร่วมกับตัวชี้วัด 2 ตัวที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัดแรก คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วย โรคติดต่อที่ต้องฝ่ายรัฐวังขอรับผิดชอบเพิ่ม 40.0 พบว่า หน่วยงานส่วนใหญ่ส่งรายงาน 506 ไม่ต่อเนื่องและไม่มีหลักฐาน ทั้งนี้เกณฑ์การนับหน่วยงานที่ส่งรายงาน 506 ติดต่อกันทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่องจนครบ 3 เดือน หากขาดหลักฐานสัปดาห์ใดสัปดาห์หนึ่ง ถือว่าการรายงาน 506 ของหน่วยงานนั้น ไม่ต่อเนื่อง จึงไม่สามารถนับได้ว่า หน่วยงานแห่งนั้นส่งรายงานครบถ้วน อีกสาเหตุคือสถานีอนามัยพบผู้ป่วยที่ต้องรายงานน้อยมาก บางสัปดาห์ไม่พบผู้ป่วยที่ต้องรายงานเลข แต่ผู้รับผิดชอบไม่ได้จัดทำรายงาน แจ้งว่าสัปดาห์นี้ไม่พบผู้ป่วย ไว้เป็นหลักฐาน ยกเว้นในเดือนนั้น ไม่พบผู้ป่วยที่ต้องรายงานทั้งเดือน จึงจะจัดทำรายงานว่าไม่พบผู้ป่วย และสถานีอนามัยบางแห่งส่งรายงานล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมนูศิลป์ ศิริมาตย์

และวรรณ วิจิตร⁴ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอ ควรชี้แจงและแจ้งผู้รับผิดชอบงานระบบวิทยาฯระดับตำบล ให้ดำเนินการรายงานเพื่อระวังโรค หากสปดาห์ได้ไม่พบผู้ป่วยให้รายงานแจ้งยืนเป็นเอกสารหลักฐานไว้ด้วย เพื่อตรวจสอบความต่อเนื่องของระบบเพื่อระวัง

ตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ได้คะแนนเฉลี่ย 2.0 สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณ วิจิตร⁴ วรวิทย์ ติดเทียน⁵ และอุยารัตน์ ติดเทียน⁶ ทั้งนี้เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน คือพบผู้ป่วยตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปมารับการรักษาในวันเดียวกัน ด้วยโรคเดียวกัน ถือว่าเป็นการระบาดของโรคนั้นๆ และผู้รับผิดชอบไม่ได้ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลการระบาดจากการรายงานการเพื่อระวัง 506 ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการสอบสวนในกรณีที่มีการแจ้งการระบาดทำให้ความครบถ้วนของการสอบสวนเฉพาะรายและการสอบสวนการระบาดค่อนข้างน้อยและไม่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีระดับอำเภอที่ผ่านเกณฑ์เพียงร้อยละ 14.3 ดังนั้นทีม SRRT ควรพัฒนาด้านทักษะ และสมรรถนะในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อระวังโรค สามารถวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้ม การตรวจจับการระบาด และทีมเพื่อระวังโรคของโรงพยาบาลควรมีการแจ้งทันทีที่พบผู้ป่วยสงสัยโรคที่ต้องเพื่อระวังสอบสวน โรคหรือพบจำนวนผู้ป่วยมากกว่าที่คาดไว้ เพื่อทีม SRRT จะได้ออกสอบสวน และควบคุมโรคโดยเร็ว ป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดของโรคขยายวงกว้างออกไป ผลการประเมินทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับจังหวัด ในพื้นที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ปี 2551 ส่วนใหญ่ดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กรมควบคุมโรคกำหนด แต่อย่างไรก็ตามมีตัวชี้วัดที่ทีม SRRT ระดับจังหวัด บางจังหวัดยังดำเนินการไม่ได้ตามมาตรฐาน คือ ตัวชี้วัดที่ 6 ความครอบคลุมของหน่วยงานที่ส่งรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อที่ต้องเพื่อระวังอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่

กำหนด และ ตัวชี้วัดที่ 12 ความครบถ้วนของการสอบสวนการระบาด ไม่มีจังหวัดใดดำเนินการผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้ถ้าระดับอำเภอดำเนินการผ่านเกณฑ์ก็จะส่งผลให้ในระดับจังหวัดผ่านเกณฑ์ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบงานระบบวิทยาฯระดับจังหวัดควรมีการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานเพื่อระวังโรคในพื้นที่ให้แก่ทีม SRRT ระดับอำเภอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และติดตามการปฏิบัติงานต่อเนื่องทุกสปดาห์

คิดติดตามประภาค

คณาจารย์ศึกษา ขอขอบคุณ นายแพทย์โภวิท พรรดา เชษฐ์ และคุณพัชรา ศรีคุรุงคธารม กลุ่มระบบวิทยาฯ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้กรุณาตรวจสอบ แก้ไขนิพนธ์ด้านลับบัน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักระบบวิทยาฯ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.คู่มือพัฒนาบุคลากรทีม เพื่อระวังสอบสวน เคลื่อนที่เร็ว(SRRT): พิมพ์ครั้งที่ 1.2549.
- สำนักระบบวิทยาฯ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือประเมินมาตรฐานทีมเพื่อระวัง สอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT). โรงพยาบาลศูนย์พัฒนาการรับส่งสินค้าและพัสดุ กัณฑ์พิมพ์ครั้งที่ 1, 2548.
- มนูสิตลปี ศิริมาตย์.การประเมินมาตรฐานงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ จังหวัดน่าน ปี 2547. วารสารสาธารณสุขล้านนา. 2548; 2(2): 210 -219
- วรรณ วิจิตร และคณะ. การประเมินมาตรฐานทีมเพื่อระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วในพื้นที่สาธารณสุขเขต 2 ปี 2550 ปีที่พิมพ์ 2551 วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 เมษายน-มิถุนายน 2551.

5. วรวิทย์ ติดเทียน และ คงช. การประเมินมาตรฐานงานระบบวิทยาโรคติดต่อ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ปี 2548. เอกสารอัสดง.
6. อุษารัตน์ ติดเทียน และ คงช. การประเมินมาตรฐานทีมฝ่ายวังสอบสวนเคลื่อนที่ระดับอำเภอ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ปี 2549. เอกสารอัสดง.